

SXEDIO.51U

11.4.1920: Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΔΗΛΩΝΕΙ ΣΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΚΥΡΙΛΛΟ Γ ΟΤΙ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΛΕΤΑ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΕΙ ΣΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ Η ΑΓΓΛΙΑ ΔΕΝ ΘΑ ΑΡΝΗΘΕΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος Γ βρισκόταν καθ' οδόν προς το Λονδίνο επικεφαλής της ομάδας των κυπρίων βουλευτών ως συνέχεια της Πρεσβείας της Κύπρου για προώθηση του ενωτικού αγώνα των Ελλήνων Κυπρίων, ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Ελευθέριος Βενιζέλος προέβαινε σε δηλώσεις, στις οποίες αποκάλυπτε ότι ναι μεν δεν είχε εγείρει το Κυπριακό στο Συνέδριο της Ειρήνης στο Παρίσι, που συνήλθε μετά τον Πρωτο Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά θα το ήγειρε μετά πό **5-6** μήνες στην αγγλική Κυβέρνηση και εξέφραζε την ελπίδα ότι κι' αυτό θα λυόταν ευοϊκά γιατί συνέπιπταν οι απόψεις του με τον βρετανό πρωθυπουργό Λόϊντ Τζιορτζ.

Ο Βενιζέλος δεχόμενος στις **12** Μαρτίου **1920** τους Πέτρο Ε. Παπαϊωάννου και Χρ. Μητσίδη που είχαν επιλεγεί από τους κυπρίους σπουδαστές της Αγγλίας να τους αντιπροσωπεύσουν για να του επιδώσουν ψήφισμα, με το οποίο εξέφραζαν τις ευχαριστίες τους για όσα έκαμνε για την Κύπρο, είπε σύμφωνα με την εφημερίδα της Λευκωσίας "Ελευθερία" στις **15/8** Μαΐου:

"Σας συγχαίρω διά τα καλά σας αισθήματα. Ως γνωρίζετε, δεν έχω θέσει το ζήτημα της Κύπρου επί του τάπητος της συνδιασκέψεως, ούτε εις το μέλλον έχω σκοπόν να το υποβάλω. Αι επί του Κυπριακού ζητήματος διαπραγματεύσεις θα διαξαχθώσι μετά **5-6** μήνας απ'ευθείας μεταξύ των ενδιαφερομένων κυβερνήσεων Ελλάδος και Αγγλίας. Βεβαίως γνωρίζω ότι υπάρχουν πολλοί αντιτιθέμενοι εν Αγγλία, αλλά βασίζεσθε επί της αισιοδοξίας μου. Πιστεύω ότι θα λυθή ευνοϊκώς το ζήτημά σας, διότι αι αντιλήψεις μου

ως προς την Κύπρον συμπίπτουν με τας αντιλήψεις του κ. **Lloyd George**...Αλλως τε μανθάνω ότι και οι βουλευταί σας μετ' ολίγον θα επανέλθωσιν εις Λονδίνον".

(Μεταγλώττιση)

"Σας συγχαίρω για τα καλά σας αισθήματα. Οπως γνωρίζετε, δεν έχω θέσει το ζήτημα της Κύπρου επί του τάπητος της συνδιάσκεψης, ούτε στο μέλλον έχω σκοπό να το υποβάλω. Οι διαπραγματεύσεις επί του Κυπριακού ζητήματος θα διαξαχθούν μετά **5-6** μήνες απ'ευθείας μεταξύ των ενδιαφερομένων κυβερνήσεων Ελλάδας και Αγγλίας. Βεβαίως γνωρίζω ότι υπάρχουν πολλοί αντιτιθέμενοι στην Αγγλία, αλλά βασίζεσθε στην αισιοδοξία μου. Πιστεύω ότι θα λυθεί ευνοϊκά το ζήτημά σας, διότι οι αντιλήψεις μου ως προς την Κύπρο συμπίπτουν με τις αντιλήψεις του κ. **Lloyd George**...Αλλωστε μανθάνω ότι και οι βουλευτές σας μεά από λίγο θα επανέλθουν στο Λονδίνο".

Μέσα σ' αυτό το κλίμα της αισιοδοξίας και των νέων υποσχέσεων του Βενιζέλου ο Αρχιεπίσκοπος κατευθυνόταν στην Αίγυπτο και βιαζόταν τότε να φθάσει στο Παρίσι, (καθ' οδόν προς το Λονδίνο), για να συναντηθεί με τον Έλληνα πρωθυπουργό.

Ο Αρχιεπίσκοπος κατέληξε στην Αλεξάνδρεια όπου οι Έλληνες του επιφύλαξαν θερμή υποδοχή και του βρήκαν ξενοδοχείο για να παραμείνει μέχρι να βρει ευκαιρία για να αναχωρήσει για τη Μασσαλία. Τελικά μπόρεσε να αναχωρήσει, σύμφωνα με τηλεγράφημά του από την Αλεξάνδρεια προς τον Τοποτηρητή στις **31** Μαρτίου (Ελευθερία **21/3.4.1920**) με το πλοίο "Χελουάν" μέσω Τεργέστης.

Σχεδόν ταυτόχρονα αναχωρούσαν από την Κύπρο και οι βουλευτές Φ. Ζαννέτος, Ν. Κλ. Λανίτης και Ν. Πασχάλης για να συνενωθούν μαζί του (Ο Πασχάλης αναχώρησε τελικά αργότερα με τη σύζυγο του).

Ενώ όλοι κατευθύνονταν προς τη Γαλλία ο Κύπριος βουλευτής Θεοφάνης Θεοδότου, ο μόνος από τα

μέλη της αρχικής Πρεσβείας που δεν είχε επιστρέψει στην Κύπρο, διαμνηνύσε, σύμφωνα με την "Ελευθερία" (28/10 Απριλίου 1920)-Μεταγλώττιση:

"Ο ευρισκόμενος στο Λονδίνο έντ. βουλευτής και μέλος της κυπριακής Αποστολής κ. Θ. Θεοδότου γράφοντας με το τελευταίο ταχυδρομείο στον Μ. Αρχιεπίσκοπο και τον διευθυντή της εφημερίδας μας λέγει ότι το κυπριακό ζήτημα βρίσκεται σε λαμπρό σημείο και ότι καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες, όπως καταργηθεί η προθεσμία που έχει ταχθεί για την παράδοση της Ρόδου στην Ελλάδα. Αν τούτο επιτευχθεί και φαίνεται ότι θα επιτευχθεί- καταλήγει ο κ. Θεοδότου- η τύχη των δυο νήσων Κύπρου και Ρόδου, δεν μπορεί να είναι άλλη παρά η άμεση ένωση τους με την Ελλάδα". (Η Ιταλία είχε θέσει ως όρο για να επιστρέψει τη Ρόδο στην Ελλάδα να προηγηθεί η παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα από τη Βρετανία).

Ταυτόχρονα πληροφορίες από το Λονδίνο που δημοσίευσε η ίδια εφημερίδα στην ίδια έκδοση της ανάγγελλαν και πάλι ευχάριστα νέα (Μεταγλώττιση):

"Από επιστολές δε από το Λονδίνο, από πρόσωπο που μπορεί να έχει εξακριβωμένες ειδήσεις, μεταδίδονται τα εξής:

"... Το Κυπριακό ζήτημα θεωρείται λυμένο και ότι μόνο η εύθετη περίπτωση δεν απέστη για να εξαγγελθεί.

Μετά την καταστολή του τουρκικού κινήματος από την Ελλάδα, οι αξιώσεις της προς αποζημίωση θα τεθούν ενώπιον του Ανωτάτου συνεδρίου της Ειρήνης και θα αποζημιωθεί αναλόγως των θυσιών της. Στις αποζημιώσεις προς την Ελλάδα θα περιλαμβάνεται κατά πάσαν πιθανότητα η παράδοση της Κύπρου, της Ρόδου, της κοιλάδας του Μαιάνδρου, ίσως δε και της Αιτάλειας.

Στη "Φιγκαρώ" (γαλλική εφημερίδα) των Παρισίων ο Αννστώ, πρώην υπουργός της Γαλλίας, δημοσιεύει ενυπόγραφη ανοικτή επιστολή και συνιστά να κυριαρχήσει δικαιοσύνη, να επικρατήσει ευθύνη στις ενέργειες του Ανωτάτου Συμβουλίου και να αποδοθεί η

Κωνσταντινούπολη στην Ελλάδα στην οποία δικαιωματικά ανήκει. Δεν είναι απίθανο και το ζήτημα τούτο να έλθει μεταξύ των αποζημιώσεων προς την Ελλάδα ως και το ζήτημα της αυτονομίας του Πόντου.

Φαίνεται ή μάλλον υποστηρίζεται, ότι υπάρχει μυστική συνθήκη μεταξύ Ελλάδας και Αγγλίας.

Ο εντ. βουλευτής κ. Θεοδότου, γράφει από το Λονδίνο υπό ημερομηνία 14 Μαΐου προς τον αξ. βουλευτή Λευκωσίας-Κερύνειας κ. Δ. Σεβέρη μεταξύ άλλων τα εξής:

" Ο κ. βενιζέλος δήλωσε ψες στο **meeting** (συνάντηση) υπέρ των Δωδεκανήσων ότι το ζήτημα των Δωδεκανήσων λύθηκε μεταξύ Ιταλίας και Ελλάδας στη βάση των αρχών, στις οποίες η Ιταλία στηριζόμενη θα ελευθερώσει, στις αρχές, οι οποίες προεξάρχουν στην Αγγλία. Προσθέτει δε ο κ. Θεοδότου ότι αν οι αρχές όπου προεξάρχουν στην Αγγλία συνετέλεσαν στη λύση και του Δωδεκανησιακού ζητήματος, οι ίδιες αρχές δεν θα συνετέλεσαν στη λύση του Κυπριακού ζητήματος;"

Ο δε " Ταχυδρόμος" (εφημερίδα) της Αλεξανδρείας ημερομηνίας 7 Απριλίου 1920 δημοσιεύει ιδιαίτερο τηλεγράφημα του από την Αθήνα ότι "ύστερα από συμφωνία μεταξύ Βενιζέλου και Νίττη, τα Δωδεκάνησα εκτός από τη Ρόδο παραχωρούνται στην Ελλάδα. Η Ρόδος, εν τούτοις θα παραχωρηθεί επίσης μόλις η Αγγλία θα παραχωρήσει την Κύπρο".

Ο Αρχιεπίσκοπος κατέληξε στο Παρίσι και στις 11 Απριλίου, 1920 συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Ελευθερίο Βενιζέλο, όπου πήγε για τις τελικές διευθετήσεις της ειρήνης.

Ο Βενιζέλος ανακοίνωσε στον Αρχιεπίσκοπο ευχάριστα νέα όπως τα μετέδιδε η Πρεσβεία: Του είπε ότι ήταν αισιόδοξος και ότι οι στρατιωτικοί και ναυτικοί κύκλοι της Αγγλίας δεν έφεραν ένσταση πλέον στην ικανοποίηση του αιτήματος για πραχώρηση της Κύπρου, ιδιαίτερα μετά τις παραχωρήσεις που θα έκανε ο ίδιος στους Βρετανούς.

Όμως είπε στον Αρχιεπίσκοπο ότι θα θίξει το κυπριακό μετά την τελειωτική διευθέτηση των διαφορών και κατέληξε επαναλαμβάνοντας: Θα το κερδίσωμεν, θα το κερδίσωμεν...".

Εγγραφε η "Ελευθερία" στις 18/1 Μαΐου, 1920 σε ανταπόκριση από το Παρίσι:

"Την 12 Απριλίου 1920 ο ε.ν. ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος κ. Βενιζέλος εδέχθη εις ακρόασιν εν Παρισίους εις το ιδιαίτερον του γραφείον εν τω ξενοδοχείω **Meurice** την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπον πρόεδρον της Κυπριακής Αποστολής, συνοδευόμενον υπό του ιδιαιτέρου γραμματέως του κ. Αντ. Μ. Τριανταφυλλίδη.

Ο Μ. Αρχιεπίσκοπος εξέφρασεν εν αρχή τα θερμά συγκατητήρια του Κυπριακού λαού διά τα μεγάλα κατορθώματα της εθνικής πολιτικής του κ. Βενιζέλου, τα οποία θεωρεί ως ιστορικά θαύματα, προσέθηκε δ' ο Μακαριώτατος ότι παρά των ενεργειών του κ. Βενιζέλου κυρίως αναμένει η Νήσος την εθνικήν της αποκαστάσιν.

Ο κ. Βενιζέλος αφού ηυχαρίστησε διά τους καλούς λόγους του Μ. Αρχιεπισκόπου εξέφρασε και πάλιν την αισιοδοξίαν του διά το ζήτημά μας.

Ανέπτυξεν εις την Α. Μακαριότητα τα πειστικώτατα επιχειρήματα, τα οποία έχει η Κυπριακή υπόθεσις και προσέθηκεν ότι πολιτική αντίρρησης δεν υπάρχει καμμία και ότι αι αντιρρήσεις των στρατιωτικών και ναυτικών κύκλων της Αγγλίας ικανοποιούνται πληρέστατα με τας παραχωρήσεις τας οποίας είναι διατεθειμένος να κάμη.

Διά τας 50.000 Μουσουλμάνους της Κύπρου, δεν νομίζει ο κ. Βενιζέλος ότι θα υπάρξη ζήτημα καθ'ον χρόνον αι δυνάμεις εμπιστεύονται εις την Ελλάδα εν εκατομμύριον άλλων Μουσουλμάνων. Εξέφρασε δε την πεποίθησιν ότι θα διαβιώσωσι και ούτοι ειρηνικώς, αφ' ου ζώσιν αρμονικώς μετά των Ελλήνων, οι εν Κρήτη Μουσουλμάνοι και δη κατόπιν τόσον μακρού φυλετικού πολέμου.

Προσέθηκεν επίσης ο κ. Πρωθυπουργός ότι η

ελληνική Κυβέρνησις θα είναι υποχρεωμένη να σέβηται το Μουσουλμανικόν στοιχείον, το οποίον θα αποτελέ η εν τη Μεγάλη Ελλάδα ισχυράν κοινοβουλευτικήν δύναμιν, η οποία θα κανονίζε την πλάστιγγα της πολιτικής ισορροπίας.

Όσον αφορά τους εν τη νήσο Οθωμανούς υπαλλήλους εδήλωσε κατά την συνέντευξιν αυτήν του ο κ. Βενιζέλος ότι όχι μόνον θα τους κρατήσει εις τας θέσεις τους, αλλά και ότι θα χρησιμοποιήση αυτούς δια τας νέας χώρας. Είναι δε έτοιμος από της συνθήκης αυτής να δώση εγγυήσεις προς τούτο εις τους οθωμανούς υπαλλήλους. Επανελάβεν ειλικρινώς ότι έχει ανάγκην των Κυπρίων υπαλλήλων διά τους οποίους έχει γνώμην ότι είναι οι καλήτερον μορφωμένοι υπάλληλοι και ότι από την Κύπρον πρώτον και από την Κρήτην κατά δεύτερον λόγον αναμένει το προσωπικόν διά του οποίου θα διοικηθώσιν αι νέαι χώραι. Ωμίλησεν ο κ. Βενιζέλος με τόνον και έμφασιν διά την τάξιν των οθωμανών υπαλλήλων και προσέθηκεν επανειλημμένως ότι εξουσιοδοτεί τον Μ. Αρχιεπίσκοπον να κάμη χρήσιν των διαβεβαιώσεων του τούτων προς τους ενδιαφερομένους.

Ως χρόνον λύσεως του κυπριακού ζητήματος θεωρεί ο κ. Βενιζέλος τον μετά την τουρκικήν ειρήνην, ότε και ο ίδιος θα θίξη τούτο προς τελειωτικήν πλέον διακανόνισιν. Προσέθηκε δε ως επώδον των λόγων του: Θα το κερδίσωμεν, θα το κερδίσωμεν".

Η σχηματισθείσα εντύπωσις εκ των λόγων του κ. Πρωθυπουργού είναι ότι πρέπει να είμεθα αισιόδοξοι, να μη κοιμώμεθα δε επί της αισιοδοξίας αυτής, αλλά να εξακολουθώμεν να εντεινώμεν τον αγώνα υπό μορφήν πάντοτε νομιμόφρονά".

(Μεταγλώττιση)

"Στις 12 Απριλίου 1920 ο ε.ν. ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας κ. Βενιζέλος δέχθηκε σε ακρόαση στο Παρίσι στο ιδιαίτερο του γραφείο στο ξενοδοχείο **Meurice** την

Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπο πρόεδρο της Κυπριακής Αποστολής, συνοδευόμενο από τον ιδιαίτερο γραμματέα του κ. Αντ. Μ. Τριανταφυλλίδη.

Ο Μ. Αρχιεπίσκοπος εξέφρασε στην αρχή τα θερμά συγκατηρήρια του Κυπριακού λαού για τα μεγάλα κατορθώματα της εθνικής πολιτικής του κ. Βενιζέλου, τα οποία θεωρεί ως ιστορικά θαύματα, προσέθεσε δε ο Μακαριώτατος ότι από τις ενέργειες του κ. Βενιζέλου κυρίως αναμένει η Νήσος την εθνική της αποκατάσταση.

Ο κ. Βενιζέλος αφού ευχαρίστησε για τους καλούς λόγους του Μ. Αρχιεπισκόπου εξέφρασε και πάλι την αισιοδοξία του για το ζήτημά μας.

Ανέπτυξε στην Α. Μακαριότητα τα πειστικώτατα επιχειρήματα, τα οποία έχει η Κυπριακή υπόθεση και προσέθεσε ότι δεν υπάρχει καμιά πολιτική αντίρρηση και ότι οι αντιρρήσεις των στρατιωτικών και ναυτικών κύκλων της Αγγλίας ικανοποιούνται πληρέστατα με τις παραχωρήσεις τις οποίες είναι διατεθειμένος να κάμει.

Για τις 50.000 Μουσουλμάνους της Κύπρου, δεν νομίζει ο κ. Βενιζέλος ότι θα υπάρξει ζήτημα καθ' ον χρόνο οι δυνάμεις εμπιστεύονται στην Ελλάδα ένα εκατομμύριο άλλων Μουσουλμάνων. Εξέφρασε δε την πεποίθηση ότι θα διαβιούν και αυτοί ειρηνικά, αφ' ου ζουν αρμονικά με τους Έλληνες, οι Μουσουλμάνοι της Κρήτης και ιδιαίτερα ύστερα από ένα τόσο τώσον μακρύ φυλετικό πόλεμο.

Προσέθεσε επίσης ο κ. Πρωθυπουργός ότι η ελληνική Κυβέρνηση θα είναι υποχρεωμένη να σέβεται το Μουσουλμανικό στοιχείο, το οποίο θα αποτελεί στη Μεγάλη Ελλάδα ισχυρή κοινοβουλευτική δύναμη, η οποία θα κανονίζει την πλάστιγγα της πολιτικής ισορροπίας.

Όσον αφορά τους οθωμανούς υπαλλήλους στη νήσο δήλωσε κατά τη συνέντευξη αυτή του ο κ. Βενιζέλος ότι όχι μόνο θα τους κρατήσει στις θέσεις τους, αλλά και ότι θα χρησιμοποιήσει αυτούς για τις νέες χώρες. Είναι δε έτοιμος από τη συνθήκη αυτή να δώσει

εγγυήσεις προς τούτο στους οθωμανούς υπαλλήλους. Επανέλαβε ειλικρινά ότι έχει ανάγκη των κυπρίων υπαλλήλων, για τους οποίους έχει τη γνώμη ότι είναι οι καλύτερα μορφωμένοι υπάλληλοι και ότι από την Κύπρο πρώτο και από την Κρήτη κατά δεύτερο λόγο αναμένει το προσωπικό με το οποίο θα διοικηθούν οι νέες χώρες. Μίλησε ο κ. Βενιζέλος με τόνο και έμφαση για την τάξη των οθωμανών υπαλλήλων και προσέθεσε επανειλημμένα ότι εξουσιοδοτεί τον Μ. Αρχιεπίσκοπο να κάμει χρήση των διαβεβαιώσεων του αυτών προς τους ενδιαφερομένους.

Ως χρόνο λύσης του κυπριακού ζητήματος θεωρεί ο κ. Βενιζέλος τον χρόνο μετά την τουρκική ειρήνη, οπότε και ο ίδιος θα θίξει τούτο προς τελειωτικόν πλέον διακανονισμό. Προσέθεσε δε ως κατάληξη των λόγων του: θα το κερδίσουμε, θα το κερδίσουμε".

Η εντύπωση που σχηματίσθηκε από τα λόγια του κ. Πρωθυπουργού είναι ότι πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι, να μη κοιμώμαστε δε στην αισιοδοξία της, αλλά να εξακολουθούμε να εντείνουμε τον αγώνα υπό μορφή πάντοτε νομιμόφρονα".